

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtionosuutta saavista liikunnan koulutuskeskuksista

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki valtionosuutta saavista liikunnan koulutuskeskuksista. Samalla kumottaisiin urheiluopistojen valtionavusta annettu laki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Liikunnan koulutuskeskukset voisivat olla valtakunnallisia tai alueellisia. Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset toimisivat tietyllä erikseen määriteltävällä toiminta-alueella.

Uudistuksen keskeisen osan muodostaa valtionosuusjärjestelmän yksinkertaistaminen siirtymällä menoperusteisesta valtionapujärjestelmästä laskennalliseen järjestelmään. Keskeisissä opistoja koskevilla asioissa päätösvalta siirrettäisiin opiston ylläpitäjälle. Keskushallinnon moniportaisuuden poistamiseksi ehdotetaan,

että liikunnan koulutuskeskukset siirretään kokonaisuudessaan opetusministeriön alaisuuteen. Näin ne voidaan liittää läheisemmin myös osaksi valtakunnallista liikuntapolitiikkaa.

Esityksen mukaan liikunnan koulutuskeskuksessa järjestettävästä ammatillisesta koulutuksesta on soveltuvien osien voimassa, mitä ammatillisista oppilaitoksista annetussa laissa säädetään. Ammatillisten opiskelijoiden opintososiaalisista eduista olisi soveltuvien osien voimassa, mitä ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annetussa laissa säädetään.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ .	1	3. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset	6
YLEISPERUSTELUT	3	4. Esityksen taloudelliset vaikutukset	6
1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset .	3	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	7
1.1. Lainsäädäntö	3	1. Lakiehdotuksen perustelut	7
1.2. Opistot ja niissä annettava opetus	3	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	12
1.3. Nykyinen valtiosuusjärjestelmä	4	3. Voimaantulo	12
1.4. Ehdotetut muutokset	4		
2. Asian valmistelu	6		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Lainsäädäntö

Urheiluopistojen valtionavusta on säädetty urheiluopistojen valtionavusta annetulla lailla (946/78) ja asetuksella (27/79).

Ammatillisen koulutuksen opintososiaalisia etuja koskevat säännökset lisättiin urheiluopistojen valtionavusta annettuun lakiin vuonna 1988 ja niitä täydennettiin vuonna 1990. Vuonna 1989 muutettiin eräitä urheiluopistojen hallintoa ja toiminnan ehtoja koskevia säännöksiä sekä yksinkertaistettiin valtionapuseräitä osin.

1.2. Opistot ja niissä annettava opetus

Nykyisin toimii 12 urheiluopistojen valtionavusta annetussa laissa tarkoitettua urheiluopistoa. Opetusministeriö on lisäksi myöntänyt harkinnanvaraista toiminta-avustusta eräille liikuntaopistoille. Vuonna 1991 harkinnanvaraista valtionavustusta sai viisi opistoa, joista neljä niin sanottua uusimuotoista alueellista liikuntaopistoa.

Ammatillista peruskoulutusta annetaan viidessä lakisääteistä valtionapua saavassa urhei-

luopistossa (Lapin, Pajulahden, Solvallon ja Suomen urheiluopistossa sekä Suomen Ratsastusopistossa). Ammatillisessa koulutuksessa oli vuonna 1990 opiskelijoita kaikkiaan 312.

Valtionavun piiriin kuuluvissa urheiluopistoissa kursseille osallistui vuonna 1990 lähes 58 000 henkilöä. Kurseja järjestettiin kaikkiaan noin 2 100. Kurssivuorokausia kertyi yhteensä 411 000, näistä valtioapuun oikeuttavia 310 300 eli 77,5 prosenttia. Ammatillisen koulutuksen kurssivuorokausien kertymä oli 57 300 ja muussa koulutuksessa 253 000.

Harkinnanvaraista valtionavustusta saavissa opistoissa kurseja järjestettiin vuonna 1990 kaikkiaan 1 013 ja niille osallistui 40 411 henkilöä. Kurssipäiviä kertyi yhteensä 100 868, näistä valtionapuun oikeuttavia 59 650.

Neljä urheiluopistoa, Kuortaneen, Pajulahden, Suomen ja Vuokatin urheiluopisto, toimii omilla erikoisalueillaan valtakunnallisina valmennuskeskusopistoina. Valmennuskeskustoimintaa kehitetään osana kilpa- ja huippu-urheilun strategiaa.

Taulukossa 1 on esitetty opistojen valtionapuun oikeuttavien ja muiden kurssivuorokausien ja kurssipäivien määrän kehitys vuosina 1985—91.

Taulukko 1 Urheilu- ja liikuntaopistojen kurssivuorokaudet ja kurssipäivät vuosina 1985—91 (vuoden 1991 luvut perustuvat toimintasuunnitelmiin)

Lain piirissä olevat opistot		Harkinnanvaraista saavat opistot			valtionavustusta saavat opistot		Yhteensä	
Valtionapukurssi- vuorokaudet	Muu koulutus	Amm. koulutus	Muut	Yhteensä	Valtionapu- kurssivuoro- kausien osuus %	Valtionapu- kurssipäivät	Muut	Yhteensä
1985	247 000	...	77 000	324 000	76	6 055	28 073	34 128
1986	234 000	...	92 000	326 000	71,5	42 721	20 636	63 357
1987	257 000	...	89 000	346 000	74	43 370	25 704	69 074
1988	226 000	32 000	100 000	358 000	72,1	44 202	33 328	77 530
1989	235 000	54 000	88 000	377 000	76,7	47 832	26 613	74 445
1990	253 000	57 300	100 700	411 000	75,5	59 650	41 218	100 868
1991	253 000	65 000	102 000	420 000	75,7

Lakisäätöisen valtionavun piirissä olevissa urheiluopistoissa on 369,5 valtionapuun oikeuttavaa ja 102 valtionapuun oikeuttamatonta opettajan ja muun henkilökunnan tointa. Rehtoreita ja päätoimisia opettajia on 65 eli keskimäärin 5,4 opettajaa opistoa kohden. Muun kuin opetushenkilöstön valtionapuun oikeuttavia toimia on 304,5. Harkinnanvaraista valtionavustusta saavissa opistoissa on valtionavustukseen oikeuttavia toimia yhteensä 12,5.

1.3. Nykyinen valtionosuusjärjestelmä

Urheiluopistojen valtionavusta annetun lain piirissä olevat urheiluopistot saavat valtionapua muuhun kuin ammatilliseen koulutukseen 80 prosenttia lain 4 §:ssä lueteltuihin todellisiin menoihinsa. Ammatillisen koulutuksen kustannuksiin opistot ovat saaneet valtionapua 1 päivästä elokuuta 1988 ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain (494/83) mukaan.

Urheiluopistojen toiminnalle tarpeellisten tilojen hankkimista, perusparannusta tai uudelleenjärjestämistä varten myönnetään harkinnanvaraista rakennusavustusta valtion tulo- ja

menoarviossa tarkoitukseen varatun määrärahan puitteissa. Harkinnanvarainen rakennusavustus voi olla enintään 80 prosenttia hyväksyttävistä rakennuskustannuksista. Käytännössä avustustaso on vaihdellut 50 – 70 prosentin välillä. Sille osalle rakennuskustannuksia, jota ei ole korvattu rakennusavustuksena, lasketaan valtioneuvoston päätöksen (644/77) mukainen pääomakorvaus. Vuoden 1989 vahvistetuille hankinta-arvoille laskettujen pääomakorvausten määrä oli noin 6,5 miljoonaa markkaa ja näihin myönnettävä valtionapu 5,2 miljoonaa markkaa. Tällöin vuokra-arvon piiriin kuului 131 rakennusta.

Harkinnanvaraista valtionavustusta saavien opistojen toimintaa on tuettu valtion tulo- ja menoarviossa olevan määrärahan rajoissa. Opistot ovat voineet saada valtionavustusta liikuntapaikkarakentamiseen valtion tulo- ja menoarviossa olevasta liikuntapaikkarakentamismäärärahasta, mikäli hanke on ollut tarpeen myös kuntien liikuntatoimen kannalta.

Urheilu- ja liikuntaopistojen toimintaan osoitetut valtionapumäärärahat ovat lisääntyneet vuodesta 1985 vuoteen 1991 seuraavasti (taulukko 2).

Taulukko 2 Urheilu- ja liikuntaopistojen valtionavut vuosina 1985—91 valtion tilinpäätösten mukaan

	Lakisäätöiset urheiluopistot			Harkinnanvaraista valtionavustusta saavat opistot		
	Toiminta Mmk	Rakentaminen Mmk	Yhteensä Mmk	Toiminta Mmk	Rakentaminen Mmk Avustus	Laina
1985	40,5	15,1	55,6	1,5	—	—
1986	46,1	9,0	55,1	1,5	—	0,077
1987	49,6	15,0	64,6	1,3	0,231	0,161
1988	54,8	19,7	74,5	1,5	—	—
1989	56,0	12,5	68,5	1,7	—	—
1990	64,6	12,0	76,6	2,0	—	—
1991	69,6(TMA)	14,0(TMA)	83,6(TMA)	2,4	—	—

1.4. Ehdotetut muutokset

Urheiluopiston nimi ehdotetaan muutettavaksi liikunnan koulutuskeskukseksi. Liikunta on käsitteenä laaja-alaisempi kuin urheilu, joka viittaa kilpailullisesti järjestettävään liikuntaan.

Koska urheiluopistot järjestävät merkittävässä määrin myös kuntoliikunnan opetusta ja muuta harrastustavoitteista liikuntaa sekä liikunta-alan ammatillista koulutusta, liikunnan koulutuskeskus kuvaa paremmin opistojen laaja-alaista toimintaa. Opistot voisivat halutessaan

kuitenkin edelleen käyttää nykyistä nimeään. Nimestä määrättäisiin ylläpitämisluvassa.

Lakiin sisällytettäisiin ehdotuksen mukaan myös mahdollisuus alueellisten liikunnan koulutuskeskusten perustamiseen. Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset voisivat järjestää lyhytmuotoista koulutus- ja valmennustoimintaa oman maantieteellisen vaikutusalueensa tarpeisiin. Toiminta-alue määriteltäisiin ylläpitämisluvassa.

Liikunnan koulutuskeskukset ehdotetaan siirrettäviksi kokonaisuudessaan opetusministeriön alaisuuteen. Siten ne voidaan liittää läheisemmin myös osaksi valtakunnallista liikuntapolitiikkaa. Samalla voidaan vähentää hallinnon moniportaisuutta ja asioiden monikeräistä käsittelyä.

Päätösvaltaa ehdotetaan monissa asioissa siirrettäväksi oppilaitoksiin. Tällaisia asioita ovat muun muassa johtosäännöstä päättäminen, toimintasuunnitelman hyväksyminen sekä uusia toimia, nimikkeiden muutoksia ja palkkausta koskevat asiat. Siten liikunnan koulutuskeskusten hallinnossa luovuttaisiin suurelta osin nykyisistä alistus- ja lupamenettelyistä. Koska liikunnan koulutuskeskukset ovat yksityisiä oppilaitoksia, on kuitenkin hallinnosta johtokunnan osalta edelleen säädettävä laissa.

Valtionosuusjärjestelmän muuttaminen laskennalliseksi vähentää tulevaisuudessa olennaisesti tarkastustyötä valtionhallinnossa. Eräät asiat, kuten ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja koskevat päätökset ovat siirtyneet opetushallitukselta opetusministeriön ja lääninhallitusten toimivaltaan. Tulevaisuudessa liikunnan koulutuskeskusten toiminnan ohjaus ja hallinnointi aiheuttavat valtionhallinnossa huomattavasti vähemmän työtä kuin nykyisin.

Uudistuksen keskeisen osan muodostaa käyttökustannusten valtionosuusjärjestelmän yksinkertaistaminen siirtymällä menoperusteisesta valtionosuusjärjestelmästä laskennalliseen järjestelmään. Käyttökustannusten valtionosuusperusteena käytettäisiin toiminnan laajuutta kuvaavaa tunnuslukua, valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten osalta opiskelijavuorokautta ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten osalta opiskelijapäivää, sekä niille vahvistettavia yksikköhintoja. Opiskelijavuorokausi (nykyisin kurssivuorokausi) on esityksessä määritelty yhden opiskelijan vuorokauden pituiseksi opiskeluksi valtakunnallisessa liikunnan koulutuskeskuksessa. Opiskelijapäivä puo-

lestaan tarkoittaa vähintään neljän oppitunnin pituista opiskelua alueellisessa liikunnan koulutuskeskuksessa.

Opiskelijavuorokauden yksikköhinta määrättäisiin erikseen ammatilliselle ja muulle koulutukselle. Opiskelijavuorokauden yksikköhinnat määrättäisiin joka neljäs vuosi edellisen vuoden toteutuneiden keskimääräisten kustannusten sekä kuluvan ja seuraavan vuoden arvioidun kustannustason ja toiminnan laadun ja laajuuden muutosten perusteella. Muina vuosina yksikköhinta määrättäisiin korjaamalla edelliselle vuodelle määrättyä yksikköhintaa ottaen huomioon toiminnan laadun ja laajuuden sekä kustannustason muutokset.

Opiskelijapäivän yksikköhinta määrättäisiin vuosittain valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa. Opiskelijapäivän yksikköhinta voi olla kuitenkin enintään 50 prosenttia muun kuin ammatillisen koulutuksen opiskelijavuorokauden yksikköhinnasta.

Laskennallisessa järjestelmässä kunkin oppilaitoksen saama valtionosuuden määrä olisi riippuvainen suoritteiden määrästä. Liikunnan koulutuskeskuksille on tarkoitus vahvistaa vuosittain etukäteen valtionosuuden laskentaperusteena oleva suoritteiden enimmäismäärä valtion talousarvion rajoissa.

Laskennalliseen valtionosuusjärjestelmään siirtyminen aiheuttaa muutoksia valtionosuuden jakautumisessa lakisääteistä valtionosuutta saavien urheilupuistojen kesken nykyiseen todellisiin menoihin perustuvaan järjestelmään verrattuna. Tarkoituksena on, että laskennalliseen valtionosuusjärjestelmään siirtymisen vaikutuksia tasattaisiin näissä oppilaitoksissa viiden vuoden ajan eli vuoden 1997 loppuun saakka harkinnanvaraisien lisäavustusten avulla. Siirtymäkauden jälkeenkin lisäavustusjärjestelmällä tuettaisiin oppilaitosten erityispiirteiden aiheuttamia toimintoja, esimerkiksi valmennuskustoimintaa.

Esityksessä ehdotetaan siirryttäväksi järjestelmään, jossa valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten perustamishankkeita tuetaan harkinnanvaraisella avustuksella, joka laajennetaan koskemaan myös ensikertaista kalustamista sekä muita hankintahinnaltaan huomattavia erillisiä toiminnallisen kokonaisuuden muodostavia kaluste- ja opetusvälinehankintoja. Vuokra-arvojärjestelmä ehdotetaan purettavaksi siten, että pääomakorvauksia maksetaan edellä mainitun valtioneuvoston päätöksen mukaisesti rakennuksen hankintaa tai perusparan-

nusta seuraavien 10 vuoden ajan. Vuokra-
arvojärjestelmän purkamisesta vuositason
vapautuvat määrärahat siirretään lisäykseksi
perustamiskustannuksiin myönnettävään
avustusmäärärahaan.

2. Asian valmistelu

Opetusministeriö asetti 8 päivänä
maaliskuuta 1990 työryhmän valmistelemaan
urheiluopistojen lainsäädäntöön tarvittavia
muutoksia johtuen lähinnä valtionosuusjärjestelmän
uudistamistarpeista. Työryhmä sai 28 päivänä
helmikuuta 1991 valmiiksi muistionsa (OPM
1991:14), jossa on muun muassa ehdotukset
laskennallisesta valtionosuusjärjestelmästä.
Työryhmän työ on tämän lakiehdotuksen
pohjana.

Opetusministeriö on saanut työryhmän
muistiosta lausunnon valtiovarainministeriöltä,
opetushallitukselta, Urheiluopistojen yhdistys
r.y:ltä sekä urheiluopistoilta.

Lakiehdotuksesta on saatu lausunto
urheiluopistoilta ja alueellisilta liikuntaopistoilta
sekä valtion urheiluneuvostolta (toimikausi
1.2.1990 — 22.8.1991) ja valtion liikuntaneu-
vostolta (toimikausi 23.8.1991 alkaen).

3. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Urheiluopistojen valtionavusta annetun
lain mukaan valtionapuviranomaisena urheiluopis-
toasioissa toimii opetushallitus. Opetushallituk-
sesta on tarkoitus kehittää opetuksen asiantun-
tijavirasto, jonka hallinnollisia tehtäviä vähen-
netään olennaisesti. Opetusministeriössä urheilu-
opistoja koskevat asiat käsittelee urheilu- ja
nuoriso-osasto, joka ammatillista koulutusta
koskevissa asioissa on yhteistyössä kouluosast-
on kanssa.

Ehdotuksen mukaan liikunnan koulutuskes-
kusten valtionhallinto siirrettäisiin kokonaisuus-
dessaan opetusministeriöön. Tämä vaikuttaisi
hallintoa järkeistävästi ja vähentäisi päällekkä-
istä toimintaa. Samansuuntaisesti vaikuttaisi

myös ehdotettu toimintaa ja taloutta koskevan
päättösvallan siirtäminen oppilaitoksille.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotettu valtionapujärjestelmä lisäisi valti-
on menoja kaiken kaikkiaan noin 0,8 miljoo-
nalla markalla vuonna 1993 nykyisten lakisää-
teisten urheiluopistojen osalta. Tämä aiheutuu
lähinnä henkilöstön eläkeratkaisusta.

Henkilöstön eläkevakuutuskustannusten lu-
keminen suoritteiden menopohjaan ja näin valti-
onosuuteen oikeuttaviin menoihin lisää valta-
kunnallisten liikunnan koulutuskeskusten toi-
mintaan varattavien määrärahojen tarvetta yhti-
teensä noin 9,8 miljoonalla markalla. Nettolisä-
ystä tästä on kuitenkin vain noin 0,8 miljoonaa
markkaa, koska oppilaitokset suorittaisivat elä-
kevakuutusmaksuina 25 % palkkauskustan-
nuksistaan valtiokonttorin momentille
12.39.07. Tämän vuoksi tulisi liikunnan koulu-
tuskusten valtionosuusmäärärahaan mo-
mentille 29.91.52 vastaavasti siirtää yleisistä
budjettivaroista 9 miljoonaa markkaa. Näin
ollen ehdotettu eläkeuudistus kokonaisuudes-
saan aiheuttaisi valtiolle vajaan miljoonan mar-
kan lisäyksen määrärahoihin vuonna 1993. Sitä
mukaa kun henkilökunta opistoissa vaihtuu,
alenevat eläkevakuutusmaksukustannukset, mi-
käli työntekijäin eläkelain (395/61) ja valtion
eläkelain (280/66) mukaisten eläkevakuutus-
maksujen keskinäinen hintasuhde pysyy nykyi-
sellään.

Vuokra-arvojärjestelmän purkamisesta
vuosittain vapautuvat määrärahat siirrettäisiin
lisäykseksi perustamiskustannuksiin myönnettä-
vään avustusmäärärahaan. Rakentamiseen va-
rattavat määrärahat kasvaisivat samalla mää-
rällä, millä vuokra-arvon pääomakorvaukseen
maksettavien valtionosuuksien määrä vuosit-
tain vähenisi.

Taulukkoon 3 on koottu ehdotusten vaiku-
tukset oppilaitosten ja valtion väliseen kustan-
nusten jakoon vuonna 1993 vuoden 1991 kus-
tannustason mukaan laskettuna.

Taulukko 3 Arvio ehdotusten vaikutuksista opistojen ja valtion väliseen kustannusten jakoon vuonna 1993, kustannukset arvioitu 1991 hintatason mukaan, (Mmk)

Selite	Valtio			Opistot		
	Nykyisin	Laki- ehdotus	Muutos Mmk	Nykyisin	Laki- ehdotus	Muutos Mmk
KÄYTTÖKUSTANNUKSET						
Opiston toimintaan liittyvät käyttömenot	65,5	64,0	—1,5	66,0	67,5	+1,5
Ensikertainen kalustaminen	1,5	—	—1,5	0,4	0,4	
Eläkejärjestelmän muutos VAL/VEL ^{x)}	9,0	7,4	—1,6	2,3	3,9	+1,6
TEL	—	2,4	+2,4	3,7	1,3	—2,4
Toiminnan lisäavustukset	—	1,5	+1,5	2,0	—	—2,0
YHTEENSÄ	76,0	75,3	—0,7	74,4	73,1	—1,3

^{x)} määräraha valtiokonttorin momentilta

Selite	Valtio			Opistot		
	Nykyisin	Laki- ehdotus	Muutos Mmk	Nykyisin	Laki- ehdotus	Muutos Mmk
PERUSTAMISKUSTANNUKSET						
Ensikertainen kalustaminen		1,5	+1,5	0,4	0,4	
Vuokra-arvotilojen pääomakorvaukset/v.-92	5,7	4,8	—0,9	1,4	2,3	+0,9
Rakennusavustukseen siirtyvä lisämääräraha		0,9	+0,9	0,9		—0,9
YHTEENSÄ	5,7	7,2	+1,5	2,7	2,7	0

Uudistuksella ei ole tarkoitus muuttaa oleellisesti valtion ja voimassa olevan lain alaisena olevien opistojen välistä kustannustenjakoa. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten otta-

minen lain piiriin ei sinällään lisäisi valtion kustannuksia, koska näiden oppilaitosten valtionosuus määräytyisi vuosittain valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleisiä säännöksiä

1 §. Liikunnan koulutuskeskuksen tehtävät. Urheilu- ja liikuntaopistot on perustettu nimenomaan liikunta-alan koulutusta varten. Sen vuoksi liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuteen oikeuttavan toiminnan tulisi kohdistua ensisijaisesti liikunnan opetukseen ja muuhun liikunta-alan koulutus- ja valmennustoi-

mintaan. Yleissivistävää ja yhteiskunnallista opetusta voitaisiin järjestää lähinnä täydentävänä.

Liikunnan koulutuskeskukset olisivat ehdotuksen mukaan valtakunnallisia tai alueellisia. Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset toimisivat liikunnan koulutus- ja valmennuskeskuksina erikseen ylläpitämisluvassa määriteltävällä maantieteellisellä toiminta-alueella. Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset voisivat järjestää paikallisiin ja alueellisiin tarpeisiin lyhytkestoi-

sempaa koulutus- ja kurssitoimintaa kuin valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset.

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset voisivat järjestää ammatillista peruskoulutusta ja jatkolinjakoulutusta valtakunnallisten suunnitelmien mukaisesti sekä myös muuta ammatillista aikuiskoulutusta. Mahdollistamalla jatkolinjakoulutuksen järjestäminen valtakunnallisessa liikunnan koulutuskeskuksessa asetetaan kaikki ammatillista aikuiskoulutusta järjestävät oppilaitokset samaan asemaan toiminnan järjestämisen ja rahoituksen suhteen.

Ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestämisessä ja rahoituksessa noudatetaan valtioneuvoston vuonna 1987 tekemää periaatepäätöstä ammatillisen aikuiskoulutuksen kehittämisen linjoista ja vuonna 1988 tehtyä päätöstä sen rahoituksesta. Näiden päätösten mukaan henkilöstökoulutus ei ole valtionapuun oikeuttavaa toimintaa valtionapua saavissa oppilaitoksissa. Tätä koulutusta oppilaitokset voivat kuitenkin järjestää maksullisena palvelutoimintana, jonka kustannukset maksaa koulutuksen tilaaja. Ammatillisen henkilöstökoulutuksen lisäksi liikunnan koulutuskeskukset voisivat järjestää myös muuta maksullista palvelutoimintaa.

Useat urheiluopistot edistävät paikallista liikuntaharrastusta tai seuratoimintaa esimerkiksi tarjoamalla tiloja ja välineitä peruskoulun ja päiväkodin liikuntatoimintaan, vuokraamalla tiloja ja pelivuoroja urheiluseurojen toimintaan, järjestämällä kuntosalitoimintaa tai tarjoamalla ohjattua voimistelua ja muuta liikuntaa iltakursseina. Tämäntapainen toiminta on lähellä opistojen toiminta-ajatusta. Sitä ei kuitenkaan pidettäisi valtioneuvoston oikeuttavana kurssitoimintana.

2 luku. Ylläpitäminen

2 §. *Ylläpitämislupa.* Liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitäjänä voisi olla rekisteröity suomalainen yhteisö tai säätiö. Nykyinen perustamislupa korvattaisiin ylläpitämisluvalla. Ylläpitämisluvassa määrättäisiin muun muassa liikunnan koulutuskeskuksen nimestä, opetuskielstä, toimimisesta alueellisena tai valtakunnallisena oppilaitoksena sekä alueellisen liikunnan koulutuskeskuksen osalta maantieteellisestä toiminta-alueesta. Ylläpitämisluvan myöntäisi valtioneuvosto. Valtioneuvosto voisi peruuttaa ylläpitämisluvan koulutustarpeen muutosten si-

tä edellyttäessä. Ylläpitämisluvan muutoksista päättäisi opetusministeriö kuitenkin vain olennaiset muutokset huomioon ottaen. Ylläpitämisluvasta säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

3 luku. Hallinto ja henkilöstö

3 §. *Johtosääntö.* Liikunnan koulutuskeskuksella tulee ehdotuksen mukaan olla johtosääntö, jossa määrätään oppilaitoksen toiminnan yleisistä perusteista, hallinnosta ja muista asioista siten kuin asetuksella säädetään. Liikunnan koulutuskeskuksen johtokunta hyväksyy johtosääntönsä eikä sitä enää alistettaisi valtion viranomaisen vahvistettavaksi kuten nykyisin.

4 §. *Johtokunta.* Liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitäjän tulisi ehdotuksen mukaan asettaa johtokunta, joka vastaisi oppilaitoksen toiminnasta ja jonka tehtäviin kuuluu opetuksen ja muun toiminnan edistämistä, valvontaa ja hallintoa koskevia tehtäviä. Johtokuntana voisi toimia myös ylläpitäjän hallitus. Yksityiskohtaisemmin johtokunnan tehtävistä säädettäisiin asetuksella. Lisäksi niistä määrättäisiin johtosääntönsä.

5 §. *Henkilöstö.* Liikunnan koulutuskeskuksessa tulisi ehdotuksen mukaan olla rehtori sekä tarpeellinen määrä opetus- ja muuta henkilökuntaa. Opetushenkilöstön kelpoisuusvaatimuksista ehdotetaan säädettäväksi asetuksella. Opetusministeriölle annettaisiin oikeus erivapauksien myöntämiseen.

6 §. *Opettajakunta.* Ammatillista koulutusta antavassa liikunnan koulutuskeskuksessa rehtori ja päätoiminen opetushenkilöstö muodostaisivat ehdotuksen mukaan opettajakunnan, jonka tehtävänä olisi suunnitella ja edistää oppilaitoksen opetusta ja muuta toimintaa. Tarkemmin opettajakunnan tehtävistä säädettäisiin asetuksella.

4 luku. Opetus ja opiskelijat

7 §. *Työaika.* Ehdotuksen mukaan liikunnan koulutuskeskuksen työvuosi on kalenterivuosi. Opetustoiminnan tulee kestää vähintään 38 työviikkoa vuodessa. Käytännössä useimpien opistojen toiminta on nykyisin ympärivuotista.

Asetuksella on tarkoitus säätää yksityiskohtaisemmin koulutustoiminnasta ja koulutustilaisuuksien vähimmäispituuksista. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten koulu-

tustilaisuuden vähimmäispituudeksi säädettäisiin viisitoista opetustuntia samoin kuin voimassa olevassa urheiluopistojen valtionavusta annetussa asetuksessa. Alueellisessa liikunnan koulutuskeskuksessa koulustilaisuuden vähimmäispituus olisi arkipäivisin neljä, lauantaisin ja sunnuntaisin kuitenkin kuusi oppituntia. Näin voitaisiin toteuttaa paikallisten ja alueellisten tarpeiden mukaista lyhytkurssitoimintaa.

Osa liikunnan koulutuskeskusten opetuksesta voidaan järjestää etäopetuksena. Etäopetuksessa voidaan opetusjärjestelyssä ottaa huomioon aikuisopiskelijan elämäntilanne ja käyttää asetettuihin tavoitteisiin sopivia opetusmenetelmiä. Parhaiten etäopetus soveltuisi tutkintotavoitteiseen ja muuhun ammatilliseen aikuiskoulutukseen. Etäopetus ei lisää koulutuksesta aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Tietoliikennekustannukset tosin kohoavat, mutta vastaavasti opetustuntimäärän väheneminen ja opiskelijoiden majoittamiskustannusten poisjääminen etäopiskelijaksojen aikana vähentävät kustannuksia.

8 §. Ammatillinen koulutus. Viidessä urheiluopistossa järjestetään nykyisin ammatillista peruskoulutusta. Tulevaisuudessa tämän koulutuksen määrä todennäköisesti painottuu edelleen oppilaitosten toiminnassa. Ammatillisen koulutuksen rakenne ja mitoitus on aikaisemmin määritelty kouluhallituksen alaisen ammatillisen koulutuksen kehittämissuunnitelmissa ja vuodesta 1991 lähtien koulutuksen ja korkeakoulussa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa ja opetusministeriön sen nojalla tekemissä päätöksissä. Urheiluopistossa järjestettävän ammatillisen koulutuksen järjestämisessä on sovellettu samoja periaatteita kuin ammatillisessa koulutuksessa muutenkin.

Pykälässä esitetään liikunnan koulutuskeskuksissa annettavan ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen sitomista ammatillisista oppilaitoksista annettuun lakiin (487/87). Mainitun lain säännöksiä sovellettaisiin erityisesti, kun on kysymys opetuksen järjestämisen perusteista, koulutuspuutuksista, opetussuunnitelman perusteiden vahvistamisesta, opiskelijaksi ottamisesta ja opiskelijoiden velvollisuuksista, ammatillisen koulutuksen mitoituksista sekä korkeakoulukelpoisuudesta. Koulutuksen rahoitus määräytyisi kuitenkin edelleen liikunnan koulutuskeskuksia koskevien säännösten mukaisesti.

5 luku. Käyttökustannusten valtionosuus

9 §. Valtionosuuden määrä. Pykälässä säädettäisiin liikunnan koulutuskeskuksen valtionosuuden määräytymisestä. Valtionosuuden määräksi muun kuin ammatillisen koulutuksen osalta ehdotetaan 65 prosenttia valtionosuuden perusteena olevasta laskennallisesta markkamäärästä. Nykyisten urheiluopistojen valtionapuprosentti alenisi 15 prosenttiyksiköllä menopohjan laajentamisen sekä harkinnanvaraisen lisäavustusjärjestelmän luomisen takia.

Ammatillisen koulutuksen valtionosuus määräytyisi soveltuvin osin ehdotetun opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain nojalla oppilaiden kotikuntien kantokäyttöluokan mukaan.

10 §. Opiskelijavuorokausi ja opiskelijapäivä. Valtionosuuteen oikeuttavan toiminnan laajuutta kuvaava suorite olisi valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa opiskelijavuorokausi, jolla tarkoitetaan yhden opiskelijan vuorokauden pituista opiskelua liikunnan koulutuskeskuksessa. Alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa suorite olisi opiskelijapäivä. Etäopetuksen muuntamisesta laskennallisiksi opiskelijavuorokausiksi ja opiskelijapäiviksi määrättäisiin erikseen opetusministeriön päätöksellä.

Suurin osa nykyisten urheiluopistojen toiminnasta on esitettävissä opiskelijavuorokausina. Ulkopuolelle jää muun muassa se osa valmennuskeskusten toimintaa, jota ei toteuteta kurssitoimintana eli lähinnä huippu-urheilijoiden yksilöllinen valmennus sekä testaustoiminta. Tätä on tarkoitettu tukea erikseen harkinnanvaraisista avustusmäärärahoista. Opiskelijavuorokausina ei myöskään voida esittää tilojen vuokrausta liikuntatoimintaan tai vaikkapa kuntosalitoimintaa, mutta näillä ei muutenkaan ole suurta merkitystä toiminnan kokonaisuuden kannalta.

Opetusministeriö määräisi kullekin liikunnan koulutuskeskukselle valtionosuuden laskenta-perusteena käytettävän opiskelijavuorokausien tai opiskelijapäivien määrän. Opiskelijavuorokausimäärää määrättäessä voidaan lähtökohtana pitää koulutuskeskuksen edellisen vuoden toteutunutta opiskelijavuorokausi- tai opiskelijapäiväkertymää. Toiminnan määrällinen muutos otettaisiin huomioon siltä osin kuin se johtuu valtion talousarviossa päätetystä sekä lain, asetuksen tai hyväksytyyn kehittämissuun-

nitelman tai valtion viranomaisen päätöksen johdosta suoritetuista toiminnan laajuuden tai laadun muutoksista.

11 §. Valtionosuuden laskennallinen peruste. Kunkin liikunnan koulutuskeskuksen valtionosuuteen oikeuttavat laskennalliset kustannukset saadaan kertomalla ammatillisen koulutuksen ja muun koulutuksen valtionosuuden perusteena olevien suoritteiden määrillä suoritteille vahvistetut yksikköhinnat. Valtionosuus laskettaisiin näin saaduista kustannuksista.

12 §. Yksikköhintojen määrääminen. Opiskelijavuorokauden yksikköhinnat seuraavaa vuotta varten määrättäisiin joka neljäs vuosi määräämistä edeltävän vuoden kustannusten perusteella jakamalla käyttökustannukset toteutuneiden opiskelijavuorokausien lukumäärällä ja ottamalla lisäksi huomioon sekä kuluvan että seuraavan vuoden arvioidut kustannustason ja toiminnan laadun ja laajuuden muutokset. Muina vuosina opiskelijavuorokauden yksikköhinnoiksi määrättäisiin edelliselle vuodelle määrätty yksikköhinnat tarkistettuina kuluvan ja seuraavan vuoden arvioidulla kustannustason sekä toiminnan laadun ja laajuuden muutoksella. Toiminnan laadun ja laajuuden muutokset otettaisiin huomioon siltä osin kuin ne aiheutuvat laista, asetuksesta, valtion viranomaisen määräyksestä tai valtion talousarviosta.

Opiskelijavuorokauden yksikköhinnat vahvistettaisiin erikseen ammatilliselle koulutukselle ja muulle koulutukselle. Ammatillisesta koulutuksesta on todettu aiheutuvan enemmän kustannuksia kuin muusta koulutuksesta. Lisäkustannukset aiheutuvat etupäässä opintososiaalisista etuuksista sekä opetuksesta. Muun muassa pienemmät opetusryhmät ja oppituntien suhteellisesti suurempi osuus verrattuna muuhun opetukseen lisäävät ammatillisen koulutuksen kustannuksia. Koska ammatillisen koulutuksen todellisia kustannuksia on oppilaitoksissa vaikea erottaa muun koulutuksen kustannuksista, ehdotetaan, että suoritteelle lasketua perushintaa korjattaisiin ammatillisen ja muun koulutuksen osalta sovitulla kertoimilla. Ammatillisen koulutuksen yksikköhinnat voidaan tarvittaessa määrätä oppilaitoskohtaisesti ottaen huomioon oppilaitosten kustannusrakenteen ja siihen vaikuttavat erikoisolosuhteet. Tällaisia tekijöitä olisivat esimerkiksi oppilaitoksen koko, kielisuhteet taikka syrjäinen sijainti.

Opiskelijapäivän yksikköhinta määrättäisiin vuosittain valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa. Opiskelijapäivän yksikköhinta olisi kuitenkin enintään 50 prosenttia muun kuin ammatillisen koulutuksen opiskelijavuorokauden yksikköhinnasta.

13 §. Yksikköhintoja määrättäessä huomiota jätettävät menot. Ehdotetun laskennallisen valtionosuusjärjestelmän laajennettuun menopohjaan sisältyisivät kaikki valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten toimintaan liittyvät kustannukset paitsi perustamiskustannukset, lainojen hoitomenot ja laskennalliset menoerät sekä menot, joihin annetaan valtionapua muun lain nojalla samoin kuin maksullisesta palvelutoiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset. Oppilaitoksen saamia korvauksia tai toiminnan tuloja ei otettaisi vähennyksenä huomioon.

14 §. Yksikköhintojen tarkistaminen. Pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta yksikköhintojen tarkistamiseen tilanteessa, jossa kustannusten nousu on ollut huomattavasti suurempaa kuin yksikköhintoja määrättäessä on arvioitu.

6 luku. Harkinnanvaraiset avustukset

15 §. Lisäavustus. Laskennallisessa järjestelmässä niissä urheiluoipistojen valtionavusta annetun lain alaisissa opistoissa, joissa tuotettujen suoritteiden todellinen yksikköhinta on huomattavasti suurempi kuin suoritteen keskimääräinen yksikköhinta, valtion rahoitus pienenssi siinä määrin, että oppilaitosten toiminnan voidaan olettaa muutoksen johdosta vaarantuvan. Tämän vuoksi on aiheellista, että laskennallisen valtionosuusjärjestelmän vaikutuksia tasataan näissä oppilaitoksissa harkinnanvaraisella lisäavustusjärjestelmällä. Lisäavustusta laskennalliseen valtionosuusjärjestelmään sopeuttamiseksi voitaisiin myöntää voimassa olevan lain alaisille oppilaitoksille viiden vuoden siirtymäkauden aikana eli vuoteen 1997 saakka.

Sen jälkeen harkinnanvaraisilla lisäavustuksilla voitaisiin tukea oppilaitoksia ottaen huomioon niiden erikoispiirteet kuten esimerkiksi valmennuskeskustoiminta.

16 §. Kokeilu- ja kehittämisavustus. Ehdotuksen mukaan liikunnan koulutuskeskukselle voitaisiin myöntää valtionavustusta kokeilua ja kehittämistoimintaa varten valtion talousarvion rajoissa. Kokeilu- ja kehittämisavustuksilla

tuettaisiin toiminnan kehittämistä. Kokeilussa tulee olla mahdollisuus poiketa lain ja sen nojalla annetun asetuksen säännöksistä. Opetusministeriö antaisi kokeilu- ja kehittämistoinnasta tarkemmat ohjeet.

17 §. *Avustus perustamishankkeeseen.* Esityksessä ehdotetaan siirryttäväksi järjestelmään, jossa valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten perustamishankkeita voidaan tukea harkinnanvaraisella avustuksella, joka laajennetaan toiminnalle tarpeellisten tilojen rakentamisen, hankkimisen, laajentamisen ja peruskorjauksen lisäksi koskemaan myös ensikertaista kalustamista sekä muuta opetusministeriön määräämän markkamäärän ylittävää, toiminnallisen kokonaisuuden muodostavaa kalustea ja opetusvälinehankintaa. Tällaisten kustannusten sisällyttäminen suoritteiden yksikköhinnan menopohjaan saattaisi vääristää kohtuuttomasti yksikköhintaa.

Perustamishankkeiden valtionavun määräksi ehdotetaan enintään 80 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista.

7 luku. Muut valtionapua koskevat säännökset

18 §. *Valtionapuviranomainen.* Valtionapuviranomaisena liikunnan koulutuskeskuksia koskevissa asioissa olisi opetusministeriö, jolle säädettäisiin oikeus saada tarpeelliset selvitykset koulutuskeskusten toiminnasta ja taloudesta.

19 §. *Valtionosuuden maksaminen.* Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksen käyttökustannuksiin kutakin vuotta varten maksettaisiin ehdotuksen mukaan kuukausittain viimeistään kuukauden 11 päivänä. Nykyisenkaltaista lopputilitystä ja valtionosuuden loppuerän maksamista ei laskennallisessa järjestelmässä enää olisi.

20 §. *Opintososiaaliset etuudet.* Pykälässä säädettäisiin, että valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa järjestettävän ammatillisen koulutuksen opintososiaalisista eduista olisivat voimassa ammatillisten oppilaitosten opintososiaalisista eduista annetun lain säännökset soveltuvin osin.

21 §. *Kotikunnan maksuosuus.* Pykälässä säädettäisiin opiskelijan kotikunnan maksuvelvollisuudesta ammatilliseen peruskoulutukseen ja jatkolinjakoulutukseen osallistuvista opiskelijoista aiheutuvista käyttökustannuksista sekä

vailla suomalaista kotikuntaa olevien opiskelijoiden kotikunnan maksuosuuden suorittamisesta valtion varoista.

22 §. *Valtionavun maksun keskeytys ja palautusvelvollisuus.* Pykälässä säädettäisiin tilanteista, joissa valtionosuuden maksaminen voitaisiin keskeyttää joko toistaiseksi tai kokonaan ja joissa tulisi kysymykseen valtionosuuden palautus.

23 §. *Muutoksenhaku.* Ehdotuksen mukaan valtionosuutta koskevasta viranomaisen päätöksestä ei olisi valitusoikeutta. Päätökseen tyytymätön voisi sen sijaan vaatia päätökseen oikaisua kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimusta koskevasta viranomaisen päätöksestä olisi valitusoikeus siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty.

24 §. *Liikaa maksetun valtionosuuden palautus.* Pykälässä säädettäisiin liikaa maksetun valtionavun palauttamisesta. Käyttökustannusten valtionosuuden palautus tulisi kysymykseen, jos valtionosuutta ja -avustusta on maksettu aiheettomasti.

25 §. *Suoritusvelvollisuuden raukeaminen.* Velvollisuus suorittaa saamatta jäänyt etuus tai palauttaa perusteetta saatu etuus raukeasi ehdotuksen mukaan viiden vuoden kuluessa siitä, kun etuus olisi tullut suorittaa tai on suoritettu.

8 luku. Erinäiset säännökset

26 §. *Veikkausvoittovarat.* Pykälässä säädettäisiin, että liikunnan koulutuskeskusten valtionapu voidaan rahoittaa arpajaislaissa (491/65) tarkoitetuista veikkausvoittovaroista.

27 §. *Tarkemmat säännökset.* Tarkemmat säännökset annettaisiin asetuksella.

9 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

28 §. *Voimaantulo.* Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta ja kumottaisiin urheilupuolustojen valtionavusta annettu laki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Lisäksi säädettäisiin oikeudesta ryhtyä lain valmistelun edellyttämiin toimenpiteisiin ennen lain voimaantuloa.

29 §. *Käyttökustannukset.* Pykälässä säädettäisiin, että ennen tämän lain voimaantuloa

syntyneiden kustannusten valtionapuun sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

30 §. Ylläpitämislupa. Pykälässä säädettäisiin siirtymäsäännös, jonka mukaan nykyisten urheilupistojen perustamislupa olisi voimassa valtakunnallisen liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitämislupana uuden lain voimaan tullessa. Ylläpitämisluvan peruuttamista ja muuttamista koskevat säännökset koskisivat myös perustamislupaa.

31 §. Vuokra-arvon pääomakorvauksen maksaminen. Pykälässä olisi siirtymäsäännös, jonka mukaan ennen lain voimaantuloa tehdyn päätöksen nojalla vuokra-arvon pääomakorvaukseen oikeutetusta tilasta maksettaisiin valtionosuutta edelleen nykyisten säännösten mukaisesti hankintaa tai perusparannusta seuraavien kymmenen vuoden ajan. Tämä koski myös niitä hankkeita, joiden rakennusohjelma ja piirustukset hyväksytään opetushallituksessa ja jonka rakennustyöt aloitetaan ennen lain voimaantuloa.

32 §. Eläketurva. Urheilupiston palveluksessa olevan henkilön oikeus eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavaan perhe-eläkkeeseen on 1 päivänä heinäkuuta 1969 järjestetty eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain (382/69) säännösten edellyttämällä tavalla. Lain mukaan valtio kustantaa soveltuvin osin valtion eläkelain (280/66) mukaisen eläketurvan lain piirissä olevien valtionapulaitosten valtionapuun oikeuttavalle henkilökunnalle. Urheilupistojen valtionavun ulkopuolinen henkilökunta kuuluu työntekijäin eläkelain (395/61) mukaisen eläkejärjestelmän piiriin. Eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain voimaantulon jälkeen lakkasi sen piiriin kuuluvien valtionapulaitosten oikeus saada valtionapua eläketurvan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Laskennallisessa valtionosuusjärjestelmässä ei voida erotella valtionosuuteen oikeuttavaa ja

muuta henkilökuntaa. Näin ollen myöskään henkilökunnan eläkeoikeutta ei voida enää määritellä tällä perusteella.

Pykälässä ehdotetaan, että urheilupistojen valtionavusta annetun lain piiriin kuuluvan urheilupiston nykyinen valtionavun alainen henkilökunta säilyttäisi nykyisen eläkeoikeutensa. Muun henkilökunnan samoin kuin uusien työntekijöiden eläketurva ehdotetaan järjestettäväksi työntekijäin eläkelain (395/61) mukaan.

Lakiin otettaisiin siirtymäsäännös, jonka mukaan sellaisella liikunnan koulutuskeskuksen palveluksessa olevalla henkilöllä, jonka hoitama toimi on voimassa olevan lain nojalla hyväksytty valtionosuuteen oikeuttavaksi ja jonka työsuhde liikunnan koulutuskeskukseen uuden lain voimaantultua jatkuu, on oikeus eläkkeeseen samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olevalla henkilöllä. Liikunnan koulutuskeskus suorittaisi valtiokonttorille neljännesvuosittain eläkemaksuina 25 prosenttia eläketurvan piiriin kuuluvien henkilöiden palkkasummasta.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun lain nojalla on tarkoitus antaa liikunnan koulutuskeskuksia koskeva asetus, johon tulisivat yksityiskohtaisemmat säännökset lain täytäntöönpanosta. Yksityiskohtaisia säännöksiä eräistä asioista annettaisiin opetusministeriön päätöksellä.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtionosuutta saavista liikunnan koulutuskeskuksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Liikunnan koulutuskeskuksen tehtävät

Liikunnan koulutuskeskuksella tarkoitetaan tässä laissa valtakunnallista sisäoppilaitosta tai alueellista oppilaitosta, jonka tehtävänä on antaa liikunnan opetusta ja liikunta-alan koulutusta, järjestää valmennustoimintaa sekä antaa näitä täydentävää yleissivistävää ja yhteiskunnallista opetusta.

Valtakunnallinen liikunnan koulutuskeskus voi antaa myös ammatillista peruskoulutusta sekä lisäkoulutusta siten kuin asetuksella säädetään.

Liikunnan koulutuskeskus voi järjestää myös maksullista palvelutoimintaa.

Alueellisen liikunnan koulutuskeskuksen maantieteellisestä toiminta-alueesta määrätään ylläpitämisluvassa.

2 luku

Ylläpitäminen

2 §

Ylläpitämislupa

Liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitäjänä tulee olla rekisteröity suomalainen yhteisö tai säätiö.

Liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitämisluvan myöntää valtioneuvosto. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että oppilaitos on koulutustarpeen vaatima.

Ylläpitämisluvan olennaisesta muuttamisesta päättää opetusministeriö.

Valtioneuvosto voi ylläpitäjää kuultuaan peruuttaa ylläpitämisluvan, jos koulutustarpeen pysyvät muutokset sitä edellyttävät.

3 luku

Hallinto ja henkilöstö

3 §

Johtosääntö

Liikunnan koulutuskeskuksella tulee olla

johtosääntö, jossa määrätään toiminnan yleisistä perusteista, hallinnosta ja muista asioista siten kuin asetuksella säädetään. Johtosäännön hyväksyy johtokunta.

4 §

Johtokunta

Liikunnan koulutuskeskuksen hallintoa varten ylläpitäjän on asetettava johtokunta. Johtokuntana voi toimia myös ylläpitäjän hallitus.

Liikunnan koulutuskeskuksen johtokunnan tehtävistä määrätään oppilaitoksen johtosäännössä sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

5 §

Henkilöstö

Liikunnan koulutuskeskuksessa on rehtori sekä opetus- ja muuta henkilökuntaa.

Rehtorin ja opetushenkilöstön kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella. Opetusministeriö voi erityisestä syystä myöntää kelpoisuusvaatimuksista erivapauden.

6 §

Opettajakunta

Ammatillista koulutusta antavan liikunnan koulutuskeskuksen rehtori sekä päätoiminen opetushenkilöstö muodostavat opettajakunnan. Opettajakunnan tehtävänä on suunnitella ja edistää oppilaitoksen opetusta ja kasvatusta ja muuta toimintaa sekä suorittaa muut tehtävät siten kuin asetuksella säädetään ja tarvittaessa johtosäännössä määrätään.

4 luku

Opetus ja opiskelijat

7 §

Työaika

Liikunnan koulutuskeskuksen työvuosi on kalenterivuosi. Opiston opetustoiminnan tulee kestää vähintään 38 työviikkoa vuodessa.

8 §

Ammatillinen koulutus

Ammatillisessa perus- ja lisäkoulutuksessa on soveltuvin osin voimassa, mitä ammatillisista oppilaitoksista annetussa laissa ja sen nojalla säädetään tai määrätään.

5 luku

Käyttökustannusten valtionosuus

9 §

Valtionosuuden määrä

Liikunnan koulutuskeskus saa 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen valtionosuutta 65 prosenttia 11 §:n mukaisesti laskeista käyttökustannuksista.

Liikunnan koulutuskeskus saa 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua koulutuksesta aiheutuviin 11 §:n mukaisesti laskettuihin käyttökustannuksiin valtionosuutta oppilaiden kotikunnan kantokyluokan mukaan siten kuin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (/) 8 §:n 1 momentissa säädetään.

10 §

Opiskelijavuorokausi ja opiskelijapäivä

Valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksessa valtionosuuden laskentaperusteena on opiskelijavuorokausi, jolla tarkoitetaan yhden opiskelijan vuorokauden pituista opiskelua liikunnan koulutuskeskuksessa.

Alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksessa valtionosuuden laskentaperusteena on opiskelijapäivä, jolla tarkoitetaan yhden opiskelijan vähintään neljä oppituntia kestävää opiskelua sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Opetusministeriö määrää etäopetuksen muuntamisesta opiskelijavuorokausiksi ja opiskelijapäiviksi.

Opetusministeriö määrää vuosittain liikunnan koulutuskeskuksen valtionosuuden laskentaperusteena käytettävien opiskelijavuorokausien ja opiskelijapäivien lukumäärän.

11 §

Valtionosuuden laskennallinen peruste

Valtakunnallisen liikunnan koulutuskeskuksen kunkin vuoden valtionosuuden perusteena oleva markkamäärä saadaan siten, että valtion-

osuuden laskentaperusteena käytettävien opiskelijavuorokausien lukumäärällä kerrotaan opiskelijavuorokautta kohden määrätty yksikköhinta.

Alueellisen liikunnan koulutuskeskuksen kunkin vuoden valtionosuuden perusteena oleva markkamäärä saadaan siten, että valtionosuuden laskentaperusteena käytettävien opiskelijapäivien lukumäärällä kerrotaan opiskelijapäivää kohden määrätty yksikköhinta.

12 §

Yksikköhintojen määrääminen

Opetusministeriö määrää opiskelijavuorokauden ja opiskelijapäivän yksikköhinnan seuraavaa vuotta varten.

Opiskelijavuorokauden yksikköhinnat määrätään joka neljäs vuosi yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä vuonna kaikista valtakunnallisista liikunnan koulutuskeskuksista aiheutuneiden kokonauskustannusten perusteella. Yksikköhinnat määrätään erikseen ammatillisista perus- ja jatkolinjakoulutusta sekä erikseen muuta koulutusta varten ottaen huomioon, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, ammatillisen ja muun koulutuksen kustannuksissa olevat erot sekä kuluvan ja seuraavan vuoden arvioitu kustannustason ja toiminnan laadun ja laajuuden muutokset. Yksikköhinnat on määrättävä siten, että yksikköhinnat kerrottuna toteutuneiden opiskelijavuorokausien määrällä yhteenlaskettuina vastaavat edellä mainittuja kokonauskustannuksia. Milloin oppilaitosten kustannuksissa on olennaisia eroja, voidaan ammatillisen koulutuksen opiskelijavuorokauden yksikköhinta tarvittaessa määrätä oppilaitossittain.

Muina kuin 2 momentissa tarkoitettuina vuosina opiskelijavuorokauden yksikköhinnaksi määrätään edelliselle vuodelle määrätty yksikköhinnat tarkistettuina kuluvan ja seuraavan vuoden arvioidulla kustannustason sekä toiminnan laadun ja laajuuden muutoksella.

Toiminnan laadun ja laajuuden muutokset otetaan huomioon siltä osin kuin ne aiheutuvat laista, asetuksesta, valtion viranomaisen määräyksestä tai valtion talousarviosta.

Opiskelijapäivän yksikköhinta määrätään vuosittain valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa. Opiskelijapäivän yksikköhinta voi olla kuitenkin enintään 50 prosenttia kyseisen vuoden muun kuin ammatillisen koulutuksen opiskelijavuorokauden yksikköhinnasta.

13 §

Yksikköhintoja määrättäessä huomiotta jätettävät menot

Liikunnan koulutuskeskuksen opiskelijavuorokauden yksikköhintaa määrättäessä käyttö- kustannuksiin ei lueta perustamishankkeen kustannuksia, lainojen hoitomenoja, laskennallisia kustannuseriä sekä menoja, joihin myönnetään valtionrahoitusta muun lain nojalla.

Työnantajan henkilöstölleen tilaamasta aikuiskoulutuksesta ja muusta maksullisesta palvelutoiminnasta aiheutuvia erilliskustannuksia ei oteta huomioon yksikköhintaa määrättäessä.

14 §

Yksikköhintojen tarkistaminen

Milloin kustannustaso on olennaisesti muuttunut siitä tasosta, jonka perusteella käyttökustannusten opiskelijavuorokauden yksikköhinnat on määrätty, opetusministeriö voi tarkistaa niiden määrät kalenterivuoden päätyttyä kustannustason muutosta vastaavaksi.

6 luku

Harkinnanvaraiset avustukset

15 §

Lisäavustus

Liikunnan koulutuskeskus voi saada harkinnanvaraista lisäavustusta valtion talousarvion rajoissa.

16 §

Kokeilu- ja kehittämisavustus

Liikunnan koulutuskeskus voi saada valtionavustusta kokeilua ja kehittämistoimintaa varten valtion talousarvion rajoissa.

Kokeilussa voidaan poiketa tämän lain säännöksistä siten kuin asetuksella säädetään ja sen nojalla opetusministeriö tarvittaessa määrää.

17 §

Avustus perustamishankkeeseen

Valtakunnallinen liikunnan koulutuskeskus voi saada valtionavustusta perustamishankkeeseen enintään 80 prosenttia kustannuksista, jotka valtionapuviranomainen määrää hankkeelle sen arvioitujen toteuttamiskustannusten

perusteella. Perustamishankkeena pidetään koulutuskeskuksen toiminnalle tarpeellisten omien tilojen rakentamista, hankkimista, laajentamista, peruskorjaamista, ensikertaista kalustamista sekä erillistä toiminnallisen kokonaisuuden muodostavaa kalusto- ja opetusvälinehankintaa, jonka arvioidut kokonaiskustannukset ovat vähintään opetusministeriön vahvistaman markkamäärän suuruiset.

Opetusministeriö antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä tässä tarkoitettujen perustamishankkeiden avustamisesta.

7 luku

Muut valtionapua koskevat säännökset

18 §

Valtionapuviranomainen

Valtionapuviranomaisena tässä laissa tarkoitetuissa asioissa on opetusministeriö.

Liikunnan koulutuskeskuksen tulee toimittaa tarvittavat tiedot toiminnastaan ja taloudestaan sen mukaan kuin opetusministeriö määrää.

19 §

Valtionosuuden maksaminen

Liikunnan koulutuskeskukselle maksetaan valtionosuutta kuukausittain viimeistään kuukauden 11 päivänä yksi kahdestoistaosa vuotuisen valtionosuuden määrästä.

20 §

Opintososiaaliset etuudet

Valtakunnallisessa liikunnan koulutuskeskuksessa järjestettävään ammatilliseen peruskoulutukseen ja jatkolinjakoulutukseen osallistuville opiskelijoille annetaan opintososiaalisia etuja samojen perusteiden mukaan kuin ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annetussa laissa (498/83) säädetään sekä sen nojalla asetuksella säädetään ja valtioneuvoston päätöksellä määrätään. Opetushallitukselle säädetyt tehtävät hoitaa kuitenkin opetusministeriö. Liikunnan koulutuskeskuksen velvollisuudesta työpäivinä annettavan muun ruokailun kuin mainitun lain 5 §:ssä

säädetyt maksuttoman kouluaterian järjestämiseen säädetään asetuksella.

21 §

Kotikunnan maksuosuus

Opiskelijan kotikunta on velvollinen suorittamaan koulutuskeskukselle osuutensa 20 §:ssä tarkoitettusta opiskelijasta aiheutuvista käyttökustannuksista. Kotikunnan maksuosuus määräytyy siten, että ammatillisen koulutuksen opiskelijavuorokautta varten määrätyn yksikköhinnan perusteella lasketusta opiskelijakohtaisesta käyttökustannuksesta vähennetään opiskelijaa kohti laskettu valtionosuus.

Opiskelijan kotikunnan tulee suorittaa maksuosuutensa kahtena eränä, joista ensimmäinen on maksettava helmikuussa ja toinen lokakuussa, jolleivät opiston ylläpitäjä ja kunta ole toisin sopineet.

Opiskelijan kotikunnalla tarkoitetaan kuntaa, jossa opiskelijalla on väestökirjalaissa (141/69) tarkoitettu kotipaikka asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Jos opiskelijalla ei ole 3 momentissa tarkoitettua kotikuntaa, oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan valtion varoista kotikunnan maksuosuutta vastaava markkamäärä.

22 §

Valtionavun maksun keskeytys ja palautusvelvollisuus

Jos valtionosuutta saava liikunnan koulutuskeskus ei täytä säädetyjä ehtoja tai jos sen toiminnassa ilmenee epäkohtia, joita ei huomautuksesta huolimatta korjata asetetussa määräajassa, voi opetusministeriö keskeyttää valtionosuuden maksamisen toistaiseksi joko kokonaan tai osaksi.

Jos valtionosuuden maksaminen liikunnan koulutuskeskukselle on keskeytetty tai lakkautettu, voi valtioneuvosto opetusministeriön esityksestä liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitäjää kuultuaan peruuttaa opiston ylläpitämisluvan.

Jos valtionosuuden maksaminen on lopetettu tai jos oppilaitos on lopettanut toimintansa tai jos oppilaitoksen valtionosuudella hankittua omaisuutta lakataan käyttämästä tämän lain mukaiseen tarkoitukseen, on myönnettyä valtionosuutta ja -avustusta vastaava osuus omai-

suuden käyvästä arvosta palautettava valtiolle, jollei opetusministeriö erityisestä syystä toisin päättä.

Palautusvelvollisuudesta ja korvauksen vähentämisestä päättää opetusministeriö.

23 §

Muutoksenhaku

Opetusministeriön tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen perusteella tekemään valtionosuutta koskevaan päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

Liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitäjällä on oikeus kirjallisesti vaatia edellä 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen oikaisua opetusministeriöltä kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan.

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta niin kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

24 §

Liikaa maksetun valtionosuuden palautus

Jos tässä laissa tarkoitettua valtionosuutta ja -avustusta on maksettu aiheettomasti, valtionapuviranomainen voi määrätä valtionosuuden saajan palauttamaan liikaa saamansa määrän. Palautettavalle määrälle on suoritettava kuuden prosentin vuotuinen korko sen kuukauden alusta, jona valtionosuus on maksettu.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos palautettava määrä on vähäinen taikka palauttamista tai koron perimistä olisi pidettävä kohtuuttomana.

Palautettava määrä saadaan periä valtionosuuden saajalle myöhemmin maksettavista valtionosuuden eristä.

25 §

Suoritusvelvollisuuden raukeaminen

Velvollisuus suorittaa saamatta jäänyt etuus tai palauttaa perusteetta saatu etuus raukeaa viiden vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jona etuus olisi tullut suorittaa tai on suoritettu.

8 luku

Erinäisiä säännöksiä

26 §

Veikkausvoittovarot

Tämän lain mukaisen toiminnan rahoittami-

seen voidaan käyttää arpajaislaissa (491/65) tarkoitettuja veikkausvoittovaroja.

27 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

9 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

28 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan urheiluopistojen valtionavusta annettu laki (946/78) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisiin toimiin.

29 §

Käyttökustannukset

Ennen tämän lain voimaantuloa syntyneiden käyttökustannusten rahoitukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

30 §

Ylläpitämislupa

Tämän lain voimaan tullessa voimassa ollut urheiluopistolle annettu perustamislupa muutuu ylläpitämisluvaksi.

31 §

Vuokra-arvon pääomakorvauksen maksaminen

Jos ennen tämän lain voimaantuloa tehdyn päätöksen nojalla tulisi tässä laissa tarkoitettun liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitäjälle suo-

ritettavaksi valtionosuutta vuokra-arvoon, maksetaan valtionosuutta vuokra-arvon pääomakorvaukseen aikaisempien säännösten mukaisesti hankintaa tai perusparannusta seuraavien kymmenen vuoden aikana.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös sellaisia hankkeita, joiden rakennusohjelma ja piirustukset on hyväksytty opetushallituksessa ja joiden rakennustyö on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa.

32 §

Eläketurva

Tämän lain voimaan tullessa urheiluopiston palveluksessa olevalla henkilöllä, jonka oikeus eläketurvaan ennen tämän lain voimaantuloa urheiluopiston palveluksessa on määräytynyt eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain (382/69) mukaisesti, on liikunnan koulutuskeskuksen palveluksessa oikeus eläkkeeseen valtion varoista soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olevalla henkilöllä. Samoin hänen jälkeensä suoritetaan perhe-eläkettä kuten valtion palveluksessa olleen henkilön jälkeen.

Edellä mainitun eläketurvan järjestämisestä aiheutuvana kustannuksena valtakunnallinen liikunnan koulutuskeskus on velvollinen suorittamaan valtiokonttorille neljännesvuosittain, kunkin vuosineljänneksen päättymistä seuraavan kuukauden loppuun mennessä, eläkemaksun, joka on 25 prosenttia sanotun eläketurvan piiriin kuuluvien henkilöiden palkkasummasta. Oppilaitoksen tulee vuosittain ilmoittaa valtiokonttorille sen antamien ohjeiden mukaan eläketurvan toimeenpanoa varten tiedot palveluksessaan olevasta mainitun eläketurvan piirissä olevasta henkilökunnasta. Jos eläkemaksua ei suoriteta määrääjassa, peritään valtiokonttorille vuotuista viivästyskorkoa 16 prosenttia. Eläkemaksut ja viivästyskorot saadaan periä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (367/61) säädetään.

Helsingissä 20 päivänä maaliskuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

